

Z. Br.

Z historii polskiej nauki prawa pod zaborami

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/3, 641-642

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



W nrze 3/1956 „Przeglądu Bibliotekarskiego” zamieszczono rozprawkę M. Walentowiczowej w sprawie nieznanego bibliologa polskiego, prof. Załogieckiego, autora nie opublikowanej pracy *Bibliologia*. W sprawie tej ogłosił z kolei artykuł A. Wędzki, w nrze 1—2/1966 tegoż kwartalnika. Okazuje się, że owa rękopiśmienna *Bibliologia* (w Bibliotece Kórnickiej znajdują się jej fragmenty) jest najprawdopodobniej dziełem bibliotekarza a równocześnie wykładowcy bibliologii w Liceum Krzemienieckim, znanego bibliografa Pawła Jarkowskiego (1781—1845), a nie Karola Załogieckiego (1798—1848; nazwisko Załogiecki jest wynikiem błędnego odczytania), który w latach 1841—1848 zajmował katedrę polskiego prawa cywilnego na Uniwersytecie Moskiewskim.

Z. Br.

NIEDOBRZE O LINDEM PISALI...

„Przekrój” (1967, nr 1152) poświęcił artykuł rocznicy Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich; był to Ewy Kossak *Zawsze z Ossolineum*. Przykrym zgrzytem w artykule jest zdanie o Lindem: „[...] pomocnik Ossolińskiego, Niemiec z Torunia — Jan Bogumił Linde, tak oczarowany polskim słowem, że stworzył pomnikowe wydanie słownika polskiego [...]” (s. 4). A naprawdę: 1) Samuel Bogumił Linde nigdy nie nosił imienia Jan; 2) nigdy nie był Niemcem, ojcem jego był Szwed osiadły w Toruniu i tu ożeniony z emigrantką niemiecką; 3) „oczarowanym” zostać można raczej obcym językiem, nowo poznanym, a Linde już jako 20-letni młodzieniec był lektorem języka polskiego na uniwersytecie w Lipsku i polszczyzną zajmował się zawodowo przez całe życie; 4) Linde nie stworzył pomnikowego wydania słownika, bo nie był wydawcą, redaktorem czy drukarzem — Linde po prostu stworzył słownik.

Z. Br.

WARSZEWICKI — MAKIAWEL ZAPOMNIANY

W nrze 1/1967 „Prawa i Życia” ukazał się artykuł L. Lechowicza *Krzysztof Warszewicki — Makiawel zapomniany*, przypominający tego historyka i pisarza politycznego (ur. 1543, zm. 1603 r.), autora wielu dzieł, z których najważniejszymi są: *O pośle i poselstwach (De legato legationeque liber)* z 1595 r. i *O optymalnym stanie wolności (De optimo statu libertatis)* z 1598 r. Te dwa dzieła stanowią sumę życiowych obserwacji i doświadczeń autora. Artykuł w „Prawie i Życiu” zajmuje się drugim z tych dzieł, pierwsze bowiem — jak pisze autor artykułu — „ze względu na swe walory naukowe i poznawcze, a w wielu wypadkach prekursorstwo, zasługuje na oddzielne omówienie”.

Z. Br.

Z HISTORII POLSKIEJ NAUKI PRAWA POD ZABORAMI

W zeszytcie 2/1967 „Państwa i Prawa” W. Sobociński przedstawił artykuł *Sąd i prawo w Polsce pod zaborami (Szkic rozwoju instytucji prawno-sądowych i polskiej myśli prawnej)*. Na początku XIX w. ośrodkiem, gdzie się mogła w pewnym stopniu rozwijać polska myśl prawna, była Warszawa, w której powstało Warszawskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk z udziałem również prawników i gdzie w okresie Księstwa Warszawskiego powstała zaczątkowa Szkoła Prawa, od 1811 r. i Nauk Administracyjnych. W Królestwie Polskim od 1817 r. szkołę tę przekształ-

cono w jeden z wydziałów uniwersytetu. Wyniki naukowe osiągnął on przede wszystkim w zakresie badań historii prawa. Sytuacja zmieniła się po 1831 r., a więc po zamknięciu uniwersytetu. Nauki prawne wegetowały wówczas na łamach czasopism ogólnonaukowych. Życie naukowe Kongresówki spychane do podziemia skupiało się od 1881 r. przy legalnej Kasie im. Mianowskiego, a wybuchnęło mocniej dopiero po 1905 r., kiedy wskrzeszono przedlistopadową „Themis Polską” (zał. w 1828 r.), jako organ głównie teoretyczny. Od końca XIX w. zaczęły się też rozwijać nauki prawne w ośrodku uniwersyteckim krakowskim i lwowskim. Autor wspominał również o powstaniu pod koniec lat pięćdziesiątych ośrodka naukowego polskiego, zwłaszcza nauk prawnych, w Petersburgu¹.

Z. Br.

W ROCZNICĘ FRYDERYKA SKARBKA

W listopadzie 1966 r. minęło 100 lat od śmierci Fryderyka Skarbka, jednej z ciekawszych postaci życia umysłowego porozbiorowej Polski. Nawiązuje do tej rocznicy interesujący artykuł Stanisława Smoleńskiego w nrze 4/1966 kwartalnika „Przegląd Ekonomiczny Przemysłu Okrętowego” *Tradycje polskiej myśli ekonomicznej: Fryderyk Skarbek (1792—1866)*. Razi tu tylko zdanie autora (s. 73), że Fryderyk Skarbek „uczył się w Żelazowej Woli u Mikołaja Chopina, ojca Fryderyka”. Wygląda więc na to, że M. Chopin w Żelazowej Woli prowadził jakąś szkołę, do której m.in. uczęszczał F. Skarbek. A przecież M. Chopin był gubernierem w domu Ludwiki hr. Skarbkowej w Żelazowej Woli, był więc po prostu gubernierem przyszelego uczonego.

Z. Br.

„ZŁOTE LATA” PRZEMYSŁU POLSKIEGO

I połowa XIX w., po roku 1815, była, jak wiadomo, okresem intensywnej rozbudowy polskiego przemysłu. Znaczenie tego okresu polega jednak nie tylko na wzroście krajowego potencjału gospodarczego, ale również na planowej, kompleksowej realizacji powyższego przedsięwzięcia.

Ten właśnie punkt widzenia przyjął prof. Jan Pazdur, omawiając w artykule *Początki nowoczesnej strategii ekonomicznej*, inwestycje przemysłowe dokonane w Królestwie Polskim, przede wszystkim inwestycje w dziedzinie hutnictwa i energetyki na terenie Zagłębia Staropolskiego. Prof. Pazdur podkreślił bardzo wyraźnie, że ówczesna rozbudowa naszego przemysłu stanowi przykład przewyżczenia konserwatyizmu w metodach produkcji i świadczy o narodzinach myśli ekonomicznej, w której można dostrzec początki planowania gospodarczego.

Artykuł ukazał się w nrze 4/1967 miesięcznika „Polska”, wydawanego w językach: polskim, angielskim, francuskim, hiszpańskim, niemieckim i szwedzkim.

J. J.

HISTORIA NAUKI W NAUKOWYCH CZASOPISMACH LEKARSKICH I BIOLOGICZNYCH

W „Farmacji Polskiej” nr 1/1967 Eugeniusz Szulc opublikował artykuł *Nowe materiały biograficzne dotyczące farmaceutów — uczestników powstania styczniowego*. Autor, gromadząc materiały bibliograficzno-archiwalne związane z zagad-

¹ Por.: K. Groniowski, *Próba utworzenia polskiego ośrodka naukowego w Petersburgu przed 1863 r.* „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 4/1962, ss. 461—476.